

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๓๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

---

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

“อักขระที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ.....
แปลว่า.....มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....” ๆ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

☞ “อักขระที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อพยัญชนะ แปลว่า
ทำเนื้อความให้ปรากฏ มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๙ พวก คือ วรรค ๑ วรรค ๒” ๆ

๒. ในสารสนธิ ได้สารนิกริโยปกรณ์เท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ โนเหตม เป็นสารนิธิอะไร ๆ

☞ ในสารสนธิ ได้สารนิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลโป ๑ อาเกโซ ๑ อาคาร ๑
ปกติ ๑ ทีโม ๑ รสุส ๑ ๆ

☞ โนเหตม เป็นโลปะสารสนธิ ๆ

๓. ศัพท์ เช่นไร เรียกว่า อัพยศัพท์ ๆ ได้แก่ ศัพท์ จำพวกไหนบ้าง ๆ เนพาอุปสัคใช้อย่างไร ๆ

☞ ศัพท์ที่จะแยกด้วยวิภาคติดทั้ง ๗ แปลงรูปไปต่าง ๆ เหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่เป็น
อย่างเดียว ศัพท์เหล่านี้เรียกว่า อัพยศัพท์ ๆ

☞ (อัพยศัพทนั้น) ได้แก่ ศัพท์ จำพวกอุปสัคบ้าง นิباتบ้าง ปัจจัยบ้าง ๆ

☞ เนพาอุปสัค ใช้นำหน้านามและกิริยาให้วิเศษขึ้น เมื่อนำหน้านามมีอาการคล้ายคุณศัพท์
เมื่อนำหน้ากิริยา มีอาการคล้ายกิริยาวิเศษนั้น ๆ

๔. อะไรจัดเป็นวาก มีเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ

จงเขียนวิภาคติหมวดอัชชัตตนี เนพาฝ่ายปรั�สนบทมาดู ๆ

☞ กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภาคติ การ บท วนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาก ๆ

☞ (วากนั้น) มี ๕ อย่าง คือ กัตตุวาก ๑ กัมมวาก ๑ ภาวนวาก ๑ เหตุกัตตุวาก ๑
เหตุกัมมวาก ๑ ๆ

☞ ได้เขียนวิภาคติหมวดอัชชัตตนี เนพาฝ่ายปรั�สนบท มาดังนี้

อัชชัตตนี (ปรสุสปท)

	เอก.	พห.
ป.	อี	อุ

ม.	โอ	ตุต
อุ.	อี	มุทา

๕. ศัพท์ เช่น ไร ซึ่งว่า อธิกรณานะ ๆ และ อธิกรณานั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร ๆ กิริยา กิตก์ คือ หญูโธ, ปหาย แปลว่าอย่างไร ๆ สำเร็จรูป มาจากอะไร

- ☞ ผู้ทำฯ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้น เป็นต้นว่า งาน ที่ตั้ง, ที่ยืน ซึ่งว่า อธิกรณานะ
- ☞ อธิกรณานั้นท่านบัญญัติให้แปลอย่างนี้ คือ
  - ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า “เป็นที่...”,
  - ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า “เป็นที่อันเข้า...”
- ☞ หญูโธ แปลว่า ร่าเริงแล้ว ๆ สำเร็จรูป มาจาก หล ชาตุ ในความหัวเราะ, ต ปัจจัย ชาตุมี สุ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ภูจ แล้วลบที่สุดชาตุ
- ☞ ปหาย แปลว่า ละแล้ว ๆ สำเร็จรูป มากจาก ป บทหน้า, ห ชาตุ ในความละ, ตุว ปัจจัย อุปสัคคิอยู่หน้า แปลง ตุว เป็น ย

๖. สมاس เช่น ไร ซึ่งว่า ทวนทวามาส ๆ และ ทวนทวามานั้น มีเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ สมณพุราหมณा, ปตุตจีวร จัดเป็นอย่างไหน ๆ

- ☞ สมัสที่มีนามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ซึ่งว่า ทวนทวามาส ๆ
- ☞ ทวนทวามานั้น มี ๒ อย่าง คือ สมາหาระ ๑ /osmaharas ๑
- ☞ สมณพุราหมณा จัดเป็น/osmaharas
- ☞ ปตุตจีวร จัดเป็น/osmaharas

๗. ในสมุหตัทธิค มีปัจจัยเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ
ชนตา, สติมา, จตุตุโถ ลงปัจจัยอะไร ๆ ในตัทธิคไหน ๆ

- ☞ ในสมุหตัทธิค มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กนุ ณ ตา
- ☞ ชนตา ลง ตา ปัจจัย, ในสมุหตัทธิค
- ☞ สติมา ลง มนตุ ปัจจัย, ในตัทธิสัตติตัทธิค
- ☞ จตุตุโถ ลง ถ ปัจจัย, ในปุรรณตัทธิค

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐

---

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

- ก. สารที่เป็น.....ชื่อลง มีเสียงเบา ๆ
ข. อักษร ๔ ตัวนี้ คือ.....เกิดในคօ เรียกว่า กณฑชา ๆ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

☞ ก. สารที่เป็นรัสสะลัwan ไม่มีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อลง มีเสียงเบา ๆ

☞ ข. อักษร ๔ ตัว คือ อ อา, ก ข ค ฆ ง, ห เกิดในคօ เรียกว่า กณฑชา ๆ

๒. ในพยัญชนะนี้ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ อิชปุปโนทติ เป็นสนธิอะไร ๆ

☞ ในพยัญชนะนี้ ได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๕ คือ โลโภ ๑ อาเทโส ๑ อาทโน ๑ ปกติ ๑ สกุโนโโค ๑ ๆ

☞ อิชปุปโนทติ เป็นสกุโนโโคพยัญชนะนี้ ๆ

๓. จงแจก ขตุติย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ในปุ่งลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปูริส (บุรุษ) มาดู ๆ

☞ ได้แจก ขตุติย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ในปุ่งลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปูริส (บุรุษ) มาดังนี้

ເກ.	ເອກ.	ພຫ.
ປ.	ຂຕຸຕີໂຍ	ຂຕຸຕີຍາ
ຖ.	ຂຕຸຕີຍໍ	ຂຕຸຕີເຍ
ຕ.	ຂຕຸຕີເຢນ	ຂຕຸຕີເຍທີ ຂຕຸຕີເຢງວິ
ຈ.	ຂຕຸຕີສູສ ຂຕຸຕີຍາຍ	ຂຕຸຕີຍານໍ
	ຂຕຸຕີຍຕຸຄຳ	
ປນ.	ຂຕຸຕີສຸມາ ຂຕຸຕີມຸ່າ	ຂຕຸຕີເຍທີ ຂຕຸຕີເຢງວິ
	ຂຕຸຕີຍາ	
ດ.	ຂຕຸຕີສຸສ	ຂຕຸຕີຍານໍ
ສ.	ຂຕຸຕີສຸມື້ ຂຕຸຕີມຸ່ທີ	ຂຕຸຕີເຢສູ
	ຂຕຸຕີເຍ	
ວາ.	ຂຕຸຕີຍ	ຂຕຸຕີຍາ

๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

“กิริยาศัพท์ใด กล่าว..... กิริยาศัพทนั้น ชื่อว่าเหตุก้มมวاجก,
มีอุทาหรณ์ว่า.....” ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

﴿ “กิริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เข้าใช้ให้บุคคลอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์
นั้น ชื่อว่าเหตุก้มมวاجก มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สูเทน โວโน ปางปิยเต” ฯ

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิทก์ เมื่อประกอบกับราตุซึ่งมี ฉ และ ภ เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไร
ได้บ้าง ฯ จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ ฯ

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาสนะอะไร

ก. อาวส芻ติ เอตุถາติ อาวาโส ฯ

ข. สรณ สด ฯ

﴿ ต ปัจจัย ในกิริยาภิทก์ เมื่อประกอบกับราตุซึ่งมี ฉ และ ภ เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ทุ
ตัวอย่างเช่น

พุทโธ แปลว่า รู้แล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก พุธ ราตุ ในความรู้, ต ปัจจัย, ราตุมี ฉ เป็น
ที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ทุ แล้วลบที่สุดราตุ สำเร็จรูปเป็น พุทโธ,

ลทุโธ แปลว่า อัน...ได้แล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ลภ ราตุ ในความได้, ต ปัจจัย, ราตุมี
ภ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ทุ แล้วลบที่สุดราตุ สำเร็จรูปเป็น ลทุโธ ฯ

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาสนะ ดังต่อไปนี้

﴿ ก. อาวส芻ติ เอตุถາติ อาวาโส เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาสนะ ฯ

﴿ ข. สรณ สด เป็นภารูป ภารสานะ ฯ

๖. จงบอกชื่อสมาชในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. อนูโธ จ วธิโร จ อนุธรรมิโธ ฯ

ข. จตสุส ทิสา จตุททิส ฯ

ค. พนุชนา มุตุโต พนุชนมุตุโต ฯ

ມ. ภตตฤส ปจชา ปจชาภตุต ฯ

ง. สนุต จิตต ยสุส โส สนุตจิตตโต (ภิกขุ) ฯ

ได้บอกชื่อสมาชในรูปวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

﴿ ก. อนูโธ จ วธิโร จ อนุธรรมิโธ เป็นวิเสสโนภยบท กัมมารยสมາส ฯ

﴿ ข. จตสุส ทิสา จตุททิส เป็นสมaha ทิคุสมາส ฯ

- ☞ ດ. ພනුජනາ ມຸຕຸໂຕ ພනුජනມຸຕຸໂຕ ເປັນປັນຈຳມີຕັບປຸງລືສະມາສ ບໍ່
- ☞ ຂ. ກາຕຸຕສູສ ປຈຸຈາກ ປຈຸຈາກຕຸຕຳ ເປັນນິປາຕປຸພພກ ອັພຍຍິກາວສາສ ບໍ່
- ☞ ງ. ພනුජනາ ມຸຕຸໂຕ ສන්තຈິຕຸໂຕ (ກິກຸຂຸ) ເປັນນັງສູງພຸພພິທີສາສ ບໍ່

໗. ໃນປູຽນຕັກທີ່ ມີປ່ອງຈັຍເຫັນໄວ ອະໄຣບ້າງ ພ
ສຕຸຕໂມ, ຮາຊຄທິໂກ, ມຸຖຸຕາ ລົງປ່ອງຈັຍອະໄວ ໃນຕັກທີ່ໃໝ່ ພ

- ☞ ໃນປູຽນຕັກທີ່ ມີປ່ອງຈັຍ ແລ້ວ ດື່ອ ຕີຍ ຖ ຈ ມ ອື່ ພ
- ☞ **ສຕຸຕໂມ** ລົງ ມ ປ່ອງຈັຍ, ໃນປູຽນຕັກທີ່ ພ
- ☞ **ຮາຊຄທິໂກ** ລົງ ຄົນ ປ່ອງຈັຍ, ໃນຕຽບຕາທີ່ຕັກທີ່ ພ
- ☞ **ມຸຖຸຕາ** ລົງ ຕາ ປ່ອງຈັຍ, ໃນກາວຕັກທີ່ ພ

ໃຫ້ເວລາ ۳ ຂໍ້ວໂມງ.

ທສວຣະບົກີ່ ດ

ພ.ສ. ໨៥៥១ — ໨៥៦០

ประโยชน์ ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๑

---

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็นโโนমะ,
พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ..... ๒๑ ตัวนี้ เป็นโนมะ ๆ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ¤ พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, ຈ ຂ, ງ ຈ, ຕ ຖ, ປ ພ และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็นโนมะ,
- ¤ พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ຄ ຂ ກ, ທ ດ ດ, ຖ ດ, ກ ກ ນ, ພ ພ ມ และ ຍ ລ ວ ພ ๒๑ ตัวนี้ เป็นโนมะ ๆ

๒. ในสารสนธิ วิการो มีเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ พุทธานาสัน เป็นสนธิอะไร ๆ

- ¤ ในสารสนธิ วิการो มี ๒ คือ วิการในเบื้องต้น ๑ วิการในเบื้องปลาย ๑ ๆ
- ¤ พุทธานาสัน เป็นโลเปนิกคหิตสนธิ ๆ

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา ๆ แบ่งเป็นเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ

จะแจก จตุ ศัพท์ (สังขยา) เนพาะอิตถีลิงค์ ด้วยวิภัตติทั้ง ๗ มาดู ๆ

- ¤ ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา ๆ
- ¤ (สังขยานั้น) แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ๑ ปุรณสังขยา ๑ ๆ
- ¤ ได้แจก จตุ ศัพท์ (สังขยา) เนพาะอิตถีลิงค์ ด้วยวิภัตติทั้ง ๗ มาดังนี้

	พห.
ป.	ຈຕສුස
ຖ.	ຈຕສුස
ຕ.	ຈຕුහි
ຈ.	ຈຕສුසන්
ປນ.	ຈຕුහි
ණ.	ຈຕສුසන්
ສ.	ຈຕුස

๔. จงตอบคำตามต่อไปนี้

- ก. วิภัตติหมวดภาษาติปัตติ บอกกล่าวอะไร ๆ แปลว่าอย่างไร ๆ
- ข. เหตุกัมมavaraj ลงปัจจัยอะไรบ้าง ๆ

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

- ☞ ก. วิภัตติหมวดภาษาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต ๆ แปลว่า “จัก...แล้ว” ถ้ามี ออยู่หน้า แปลว่า “จักได้...แล้ว” ๆ
- ☞ ข. เหตุกัมมavaraj ๑๐ ตัว คือ อ เ อ ย ณ ณ า นา ณ หา โว เณ ณ ย ใน กัตตุวากันน์ด้วย ลงเหตุปัจจัย คือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อิ อาคมหน้า ย ด้วย ๆ

๕. ในกิริยา กิตก์ แบ่งกากลที่เป็นประชานได้เท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาชนะอะไร

- ก. ธรรมม จารติ สีเลนาติ ธรรมจารี ๆ
- ข. กโตรติ เตนาติ กรณ์ ๆ

☞ ในกิริยา กิตก์ แบ่งกากลที่เป็นประชานได้ ๒ คือ ปัจจุบันกากล ๑ อดีตกากล ๑ ๆ

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาชนะดังต่อไปนี้

- ☞ ก. ธรรมม จารติ สีเลนาติ ธรรมจารี เป็นกัตตุรูป กัตตุสาชนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีลະ ๆ
- ☞ ข. กโตรติ เตนาติ กรณ์ เป็นกัตตุรูป กรณสาชนะ ๆ

๖. อะไรชื่อว่า กัมมารยสมास ๆ และ กัมมารยสมासนั้น มีเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ

พุทธรตน์, ปัญญาป่าสาโท จัดเป็นอย่างไหน ๆ

- ☞ นามศพท์สองบท มีวิภัตติและจะนะเป็นอย่างเดียวกัน บทหนึ่งเป็นประชานคือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะคือเป็นคุณนาม หรือเป็นคุณนามทั้งสองบท มีบทอื่นเป็นประชาน ที่ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า กัมมารยสมास ๆ
- ☞ กัมมารยสมासนั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพบท ๑ วิเสสนุตตรบท ๑ วิเสสโนภยบท ๑ วิเสสนโนปมบท ๑ สัมภawanบุพบท ๑ อวารณบุพบท ๑ ๆ
- ☞ พุทธรตน์ จัดเป็นอวารณบุพบท ๆ
- ☞ ปัญญาป่าสาโท จัดเป็นวิเสสโนปมบท-อุปมาณุตตรบท มีอุปมาอยู่หลัง ๆ

๗. อะไรเรียกว่า ตัฟธิต ๆ โดยสังเขปแบ่งเป็นเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ

สุเมธiso, ทุวิชา ลงปัจจัยอะไร ๆ ในตัฟธิตไหน ๆ

- ﴿ ปัจจัยหมู่หนึ่งเป็นประโยชน์เกือกถูกลแก่เนื้อความย่อ สำหรับใช้แทนศัพท์ ย่อคำพูดลงให้สั้น เรียกง่าย ๆ เมื่อนิยามคำว่า สุยาเม ชาโต เกิดในสยาม ลงปัจจัยแทน ชาต เอาไว้แต่ สุยา เป็น สุยามิกो เรียกว่าตั้ทธิช ฯ
  - ﴿ (ตั้ทธิชันนั้น) โดยสังเขปแบ่งเป็น ๓ คือ สามัญญาติทั้ทธิช ๑ ภาตตั้ทธิช ๑ อพายตตั้ทธิช ๑ ฯ
  - ﴿ สุเมธสิ ลง ส ปัจจัย, ในตทัสสตติถิตั้ทธิช ฯ
  - ﴿ ทวิชา ลง ชา ปัจจัย, ในวิภาคตั้ทธิช ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยชน์ ๑-๒ ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์ สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

“อักษะที่ใช้ในบาลีภาษาను มี.....ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ.....
..... ๓ ตัวนี้ ชื่อ.....” ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

“ອັກຂະໜາດໃຫຍ່ນບາລືກວາງໝັ້ນ ມີ ເຮັດ ຕັ້ງ ອ ອາ ອີ ອີ ອຸ ອູ ເລ ໂອ ລ ຕັ້ນີ້ ຂຶ້ວສະ, ກ ຂ ດ ພ ຍ, ຈ ຈ ທ ດ ປ, ປ ຈ ທ ດ, ຕ ຖ ທ ດ, ປ ພ ດ ມ, ຍ ຮ ລ ວ ສ ທ ພ ອ ຢ ຕັ້ນີ້ ຂຶ້ວພຢ້າງໝັ້ນ” ຍ

๒. สนธิสิริโดยปกรณ์ คืออะไร ฯ มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

☞ สนธิสิริโยปกรณ์ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ ฯ

☞ (สนธิกรรมโยปกรณ์) มี ๘ อย่าง คือ

ໂລໂປ	ລປ ່
ອາເທົສ	ແປລງ ່
ອາຄໂມ	ลงອັກຊຣຕ້ວໃໝ່ ່
ວິກາໂຮ	ທຳໄໜືດຈາກຂອງເດີມ ່
ປກຕີ	ປຣກຕີ ່
ກີໂມ	ທຳໄໜ້ຍາ ່
ຮສຸສຳ	ທຳໄໜ້ສັ້ນ ່
ສລູໂໂນໂຄ	ຫຼອນຕ້ວອັກຊຣ ່ ພ

๓. สัพพนам គីអេឡិចត្រូនកម្ម ។ បង្កើតរាយការណ៍ ។

- ❖ สัพพนาม คือ ชื่อสำหรับใช้แทนนามของชีวิตมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งไม่เพราะหุ่น

☞ (สัพนานมหั้น) แบ่งเป็น ๒ อาย่าง คือ ปูริสสัพนาม ๑ วิเสสนสัพนาม ๑ ฯ

๔. อะไรจัดเป็นวาก ฯ แบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

➢ กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ ราตรี ดังนี้ จัดเป็นภาษาฯ

❖ (ຈາກນັ້ນ) ແປ່ງເປັນ ແມ່ຍ່າງ ອື່ບໍ່ ດີວ່າ ກັດຕຸວາຈກ ອ ກົມມວາຈກ ອ ພາວວາຈກ ອ ເຫດກັດຕຸວາຈກ ອ ເຫດກົມມວາຈກ ອ ຢ

๕. ศัพท์เข่นไร ซึ่งว่าก้มธารยสมາส ฯ

และก้มธารยสมานั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร ฯ

- ﴿ นามศัพท์ ๒ บท มีวิภาคติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน บทหนึ่งเป็นประธานคือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะคือเป็นคุณนาม หรือเป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ซึ่งก้มธารยสมາส ฯ
- ก้มธารยสมานั้น ท่านบัญญัติให้แปลอย่างนี้ คือ
วิเสสนบุพพบท และวิเสสนุตตรบท แปลออกสำเนียงวิเสสนะว่า ผู้, อัน, ตัว เป็นต้น ตามลักษณะของนามนาม
วิเสสโนภัยบท แปลว่า ทั้ง...ทั้ง...
วิเสสโนปมบท แปลว่า เพียงดัง
สัมภានบุพพบท แปลว่า ...ว่า...
อาหารณบุพพบท แปลว่า ...คือ... ฯ

๖. อะไรซึ่งว่าสมາส ฯ และสมานั้น ว่าโดยซื่อ มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

- นามศัพท์ตั้งแต่ ๒ บทขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ซึ่งว่าสมາส ฯ
- สมานั้นว่าโดยซื่อ มี ๖ อย่าง คือ กมุมธารโย ๑ ทิกุ ๑ ตปปุริโล ๑ ทุวนุทโว ๑ อพุยยีภาโว ๑ พหุพุพิหิ ๑ ฯ

๗. ในวิภาคตั้พธิต มีปัจจัยเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

- ในวิภาคตัพธิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ รา โซ ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.